

Na technische optimalisatie wint tochtde

Ovalert in

Vruchtbaarheid vormt een van de hoekstenen van ieder technisch efficiënt gerund veebedrijf.

Om de vruchtbaarheid te optimaliseren zijn vandaag de dag hulpmiddelen op de markt zoals het Ovalert-bronstdetectiesysteem.

tekst **Guy Nantier**

De bronst duurt niet lang, gemiddeld zo'n achttien uur. De helft van de bronsten vindt ook plaats tijdens de nacht. Wie zijn koeien op het juiste moment (twaalf uur na het begin van de bronst) wil laten dekken of wil insemineren, moet dus én alert én wakker zijn.

Minimaal twee maal per dag gedurende twintig minuten de dieren observeren op onder meer de starreflex en het detecteren van helder en dradentrekend cervixslijm is het advies. Maar de kans op resultaat blijft mager. Uit onderzoek is gebleken dat in voorkomend geval slechts 50 procent van de dieren tochtig wordt gezien. Wie een resultaat-score van 80 procent wil behalen, moet al snel vijf maal per dag twintig minuten besteden aan bronstobservatie. En dat is tijdrovend en vertegenwoordigt een gemiddeld uurloon in de veehouderij van 15,90 euro inclusief sociale lasten, ook een zeker kostenplaatje.

'Veel veehouders met Belgisch-witblauwvee zien de bronst niet meer, vooral bij vaarzen,' getuigt Simon Noppen. Noppen is een van de twee CRV-specialisten in het tochtdetectiesysteem Ovalert voor de vleesveehouderij. 'De fokkerij richting extreme bespiering heeft geleid tot een verminderde vruchtbaarheid. Dat valt goed op te maken uit de analyse van de inseminatiegegevens over de laatste dertig jaar.'

Nooit ziek systeem

Na de melkveehouders ontdekken nu ook de vleesveehouders het tochtdetectiesysteem Ovalert van CRV, zo blijkt. 'Er zijn in Vlaanderen en Nederland inmiddels al acht systemen bij vleesveehouders in gebruik en de interesse neemt toe', stelt Simon Noppen vast. 'Niet de betrouwbaarheid van het Ovalert-systeem lag een toepassing in de vleesveehouderij in de weg. De betrouwbaarheid bedraagt negentig procent en staat als een paal boven water. Aarzeling was er wel met betrekking tot het bereik van de antenne. Die had tot voor kort een reikwijdte van 50

Een halsbandresponder geeft inzicht in bronst- en vreetgedrag

tectiesysteem terrein bij vleesveehouders

opmars

tot 80 meter. In een melkveestal waar de koeien tweemaal daags binnenkomen voor het melken is dit voldoende, maar niet voor de vleesveehouderij.' Inmiddels is het bereik van de antenne opgekrikt naar een straal van 800 à 1000 meter. Daar kunnen veel vleesveehouders goed mee uit de voeten.

'En zeg nu zelf: een systeem dat nooit ziek valt, 24 uur per dag, zeven dagen in de week en 365 dagen per jaar de ogen van de veehouder vervangt, dat is subliem', voegt Simon Noppen eraan toe. 'Vergeet ook niet dat de jonge generatie van veehouders niet op een berg geld zit en veel meer moet rekenen. Niets in de bedrijfsvoering mag over het hoofd gezien worden om een technische en daardoor economische efficiëntieslag te maken. En dat begint uiteraard bij de vruchtbaarheid.'

Bronst vaarzen niet zichtbaar

Lorenzo Andries (25) uit Bassevelde heeft één jaar geleden het Ovalert-systeem met stappentellers of pootresponders aangeschaft. Andries heeft in 2009 het ouderlijk bedrijf overgenomen en breidde het uit van 35 kalvingen naar 65 kalvingen op jaarbasis. Het gesloten vleesveebedrijf telt nu 160 stuks witblauwen en 18 hectare landbouwgrond voor de ruwvoerproductie. 'Voorheen besteedde ik vier maal per dag twintig minuten aan bronstdetectie en bedroeg de tussenkalf tijd 430 dagen', geeft Andries aan. 'Met Ovalert zit ik na één jaar gebruik nu op een tussenkalf tijd van 402 dagen. Maar de eerste beweegreden om tot de aanschaf over te gaan, was dat ik de vaarzen nog moeilijk bronstig zag. Ovalert geeft nu aan wat ik niet zie, waardoor ik toch kan laten insemineren.' Het feit dat de antenne nu 800 meter ver draagt, heeft de jonge veehouder definitief over de streep getrokken. 'De huiskavel met zeven hectare weiden is hiermee mooi gedekt.'

Het veekoppel van Andries kalft het jaar rond. De veehouder schafte dertig stappentellers aan. 'Achteraf gezien had ik er net wat meer nodig om gemakkelijk te kunnen werken. De pootresponders blijven immers aan de dieren tot de dracht via opvoelen is bevestigd.' Vaarzen krijgen ten huize Andries een stappenteller om de poot op veertien tot vijftien maanden ouderdom, de gekalfde dieren krijgen er eentje om bij de kalving. Lorenzo Andries: 'Het inseminatiegetal heb ik nog niet becijferd, maar mijn buikgevoel zegt dat er minder bevruchtingen per dracht nodig zijn dan voorheen. Het Ovalert-systeem geeft het ideale tijdstip van inseminatie weer. Dan heb je geen te vroege of te late inseminaties meer.'

Het principe van stappentellers is gebaseerd op het feit dat bronstige dieren vanwege de hormonale ac-

Dieren moeten op regelmatige tijdstippen gevoerd worden om valse meldingen door onrust in het koppel te voorkomen

tiviteit gedragwijzigingen, zoals springen of besprongen worden, vertonen. De koe is daarbij haar eigen referentie.

Het zorgen voor een referentie is meteen de reden waarom bij het aanbrengen van de responder aan de poot of hals de opbouw van een historiek van tien dagen nodig is voordat het systeem gedrags-

wijzigingen bij het dier kan signaleren. Het principe van gedragswijzigingen, zoals springen of besprongen worden, geeft meteen ook een beperking van het systeem aan: winteranoestrus kan vanwege de hormonale inactiviteit niet opgespoord worden. Dieren met een stille bronst of dieren met een onregelmatige

cycclus komen met het systeem daarentegen wel in het vizier van de veehouder.

Halsbanden tweede verbetering

Sind begin 2014 bestaat nu ook de mogelijkheid om het Ovalert-systeem te gebruiken in combinatie met halsbandresponders. Naast bronstdetectie geeft deze

Investing niet gering, winst op vele fronten

Voor een vleesveebedrijf dat 70 kalvingen op jaarbasis telt, kost de aanschaf van het basispakket Ovalert met pootresponders circa 9500 euro, exclusief btw. Hierin zitten vervat: de antenne, het uitleesstation en 70 pootresponders à 81 euro per responder. Wie kiest voor halsbanden, betaalt 700 euro meer (91 euro per responder). Pootresponders en halsresponders hebben een levensduur van tien jaar. Niet in de prijs inbegrepen, omdat de situatie van bedrijf tot bedrijf verschilt, zijn: de installatiekosten van de antenne (op bijvoorbeeld het dak) naar het uitleesstation in de stal, de verbinding ervan met het internet en het maandelijks abonnement. Het maandelijks basisabonnement bestaat uit een vast gedeelte per bedrijf van 25 euro en een gestaffelde prijs per eerstekalfskoe. Wie een uitgebreid Ovalert-pakket met VeeManager, SAP-inteelt,

inseminatie en drachtcontrole wenst, betaalt extra. Veehouders die kiezen voor een compleet vruchtbaarheidsmanagement Ovalert – dit is inclusief bedrijfskundig advies vruchtbaarheid – moeten nog wat extra neertellen.

Een exacte prijs volgt dan ook na een inventarisatie van de wensen van de veehouder en de specifieke bedrijfssituatie. Tegenover het forse investeringsbedrag staat uiteraard ook winst. Een veehouder met 70 kalvingen die zijn tussenkalftijd met één maand kan terugschroeven, bespaart op jaarbasis 5061 euro of 70 dieren maal 30 dagen maal 2,41 euro per dag. Daarnaast is er ook nog winst in de leeftijd bij eerste kalving en in het aantal gebruikte spermarietjes.

Ovalert-systeem is in ongeveer tweeënhalf jaar terugverdiend

werkwijze ook een vreetindex per dier. Zieke dieren die minder vreten, komen daardoor onmiddellijk in beeld.

Marnix De Zutter (53) uit Sint-Jan-in Eremo koos voor Ovalert met halsbanden. De Zutter bezit een uitgebreide en drukke akkerbouwtak en houdt ook 250 stuks witblauwvee aan, goed voor 90 kalvingen op jaarbasis. De kalvingen gebeuren het jaar rond met een piek in het voorjaar.

Het bedrijf behaalt momenteel een tussenkalftijd van 400 dagen. De leeftijd bij eerste kalving bedraagt 25 maanden. 'Niet de brondetectie driemaal per dag begon voor problemen te zorgen,' vertelt Marnix De Zutter, 'wel de combinatie van akkerbouw met witblauw en dan vooral met de groeiende groep witblauwe vaarzen met stille bronsten. Met Ovalert hoop ik ze nu niet meer mis te lopen. En uiteraard hoop ik de tussenkalftijd wel nog met vijf à tien dagen terug te schroeven.'

Ook voor De Zutter was de verbeterde reikwijdte van de antenne een doorslaggevend argument om definitief de stap te zetten. 'Al had een goede voorlichting met betrekking tot VLIF-steun het beslissingsproces kunnen versnellen.' (zie kader rechtsboven).

Ook de introductie van de halsbandresponders trok de veehouder over de streep. 'Halsbanden zouden beter werken in een weidesituatie zoals hier, pootresponders zouden beter scoren op stal. Maar dat is van horen zeggen.'

Ondanks dat Marnix De Zutter nog maar

kort met het systeem werkt, heeft hij toch al twee belangrijke gebruikservaringen opgedaan. De Zutter: 'Een dier dat tochtig is én minder vreet, daar kun je van op aan dat ze zeker bronsstig is. Ook een dier dat ziek was, heeft het systeem terecht gedetecteerd.'

Een belangrijk gebruiksadvies naar toekomstige gebruikers heeft de veehouder ook al klaar: 'Dieren moeten op regelmatige tijdstippen gevoerd worden, anders krijg je valse meldingen vanwege de onrust in het koppel.'

'Niet tevreden, geld terug'

Zowel Andries als De Zutter ervaren de meldingen door het systeem op de mobiele telefoon en de rode verklikkerlamp op het basisstation als zeer gebruiksvriendelijk en van groot gebruiksgemak. Ook het aanbrengen van de stappentellers of halsbanden zorgt nauwelijks voor problemen.

'Het Ovalert-systeem is eveneens buurvriendelijk', geeft Noppen van CRV aan. 'Ik bedoel daarmee dat twee burenveehouders die beiden met Ovalert werken, elkaar niet hinderen. Iedere communicatie van de responder via de antenne met het basisstation is immers gekoppeld aan het unieke oormerknummer van het dier.'

Het Ovalert-systeem is in verschillende gebruikspakketten beschikbaar. Van basis- of standaardpakket tot een uitgebreid pakket met VeeManager, stieradvies, inseminatie en drachtcontrole door de ki-dierenarts tot het totale pakket

Voorlopig nog VLIF-steun

Bronstdetectiesystemen kunnen in aanmerking komen voor VLIF-investeringssteun voor structuurverbetering door de Vlaamse overheid. Er zijn wel enkele voorwaarden. Het minimum investeringsbedrag moet 15.000 euro (exclusief btw) bedragen. Om aan dit bedrag te komen, mogen wel meerdere subsidiabele investeringen samen ingediend worden. Ook gelden er nog voorwaarden voor de aanvrager, het bedrijf en de investering. Of men dus VLIF-steun kan krijgen, moet voor elk bedrijf en elke investering afzonderlijk bekeken worden.

Opgelet, de VLIF-reglementering gaat wijzigen in het kader van het nieuwe GLB. Wat gaat wijzigen en wanneer is nog niet bekend.

met complete vruchtbaarheidsbegeleiding. Maatwerk volgens de behoefte van de veehouder (zie hiervoor het kader op de linker pagina onderaan).

'En voor wie nog zou twijfelen,' besluit Simon Noppen, 'is er ook nog de tevredenheidsgarantie. Niet tevreden, geld terug binnen zes maanden. De firma die voor de installatie heeft gezorgd, komt dan alles zelf afkoppelen en ophalen. Geen zorg voor de boer.'

De Draminski-tocht- en drachtdetector

In de veehouderij zorgt het verschijnsel van de tussentocht, zo ongeveer op de tiende à elfde dag of midden in de tochtigheidscyclus, voor veel onnodige kosten en vruchtbaarheidsschade. Van het aantal inseminaties dat bij koeien wordt uitgevoerd, vindt ook een deel plaats tijdens de tussentocht van de koeien. En dat is jammer, want op dat moment in de tochtigheidscyclus van de koe is de kans op bevruchting nihil. En de koe kan door een dergelijke inseminatie een ontsteking oplopen aan haar baarmoederslijmvlies.

Een hulpmiddel om het juiste tijdstip van inseminatie te bepalen is de Draminski-tocht- en drachtdetector. Het bedrijf Draminski is wereldwijd bekend vanwege de expertise in echografie en scanapparatuur voor diergeneeskundige doeleinden.

Het principe van deze detector (zie foto hiernaast) berust op de meting van de

elektrische geleidbaarheid van het vaginaslijm middels twee elektroden. Het gebruik is totaal onschadelijk voor het dier, maar is wel veel bewerkelijker dan het Ovalert-systeem. De dieren moeten immers vastgezet worden en de metingen moeten minimaal twee keer per dag geschieden gedurende een aantal opeenvolgende dagen.

Het apparaat geeft niet alleen het optimale inseminatietijdstip aan, maar detecteert ook stille bronsten. Daarnaast kan de detector op 21 à 24 dagen na de laatste brons ook een begin van dracht aangeven.

De detector is gemakkelijk te onderhouden en te ontsmetten. Het apparaat kost 319 euro exclusief btw. De detector wordt gebruikt in een veertigtal landen. Voorlopig is het apparaat niet beschikbaar in België en Nederland.

De Draminski-decator meet elektrische geleidbaarheid van het vaginaslijm

